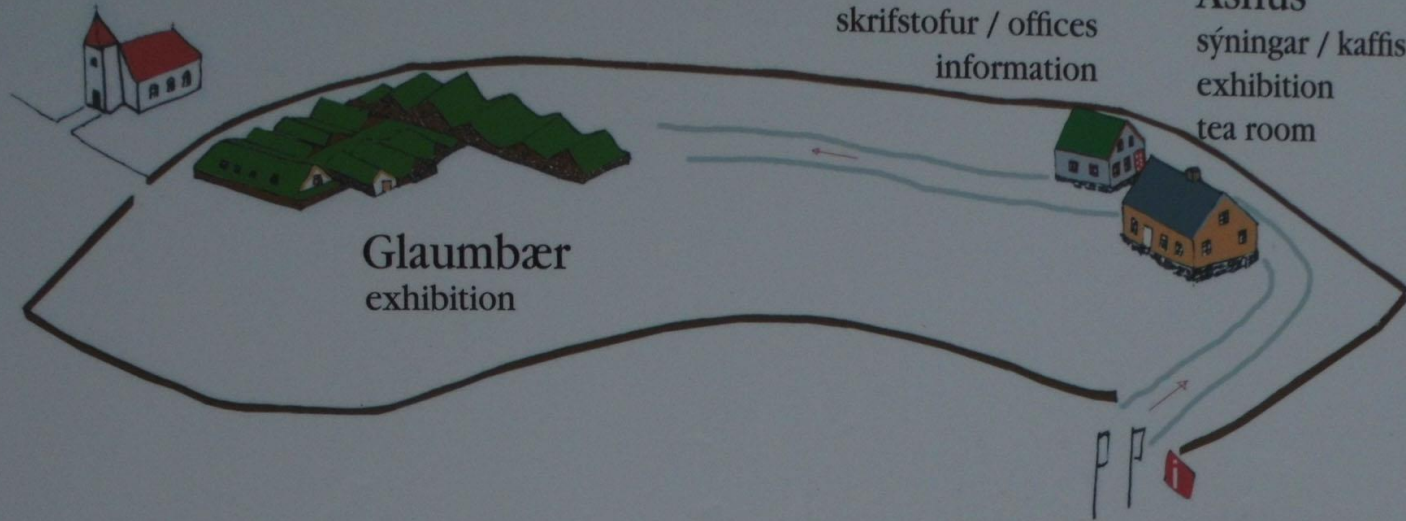

Dag 7

Glaumbær

På turen gør vi også ophold ved det store Gullfoss vandfald og Geysir

Gilsstofa
skrifstofur / offices
information

Ashús
sýningar / kaffistofa
exhibition
tea room

Glaumbær
exhibition

Árið 1947 var gamli bærinn í Glaumbæ friðlýstur og tekinn í húsasafn Þjóðminjasafns Íslands. Byggðasafn Skagfirðinga var stofnað árið 1948 og fékk leyfi til að nota hann í sína þágu. Fyrsta sýning safnsins var opnuð þar þann 15. júní árið 1952. Sú sýning fjallaði um „Mannlíf í torfbæjum“ og svo er enn.

Á bæjarhólnum hér í Glaumbæ hafa staðið hús í níuhundruð ár, en þau hafa breyst að stærð og gerð og færst til og frá eftir efnum og ástæðum húsbænda á hverjum tíma. Glaumbær hefur verið kirkjustaður frá 11. öld. Núverandi kirkja var byggð 1926.

Timburhúsin tvö sem hér eru voru byggð á 19. öld. Þau eru í dansk-íslenskum stíl, með því byggingarlagi sem víða tók við af torfbæjunum. Þau eru eign Byggðasafns Skagfirðinga. Hús þessi voru flutt að Glaumbæ til varðveislu og til að þjóna safninu og gestum þess. Stærra húsið er byggt í Ási í Hegranesi á árunum 1884-1886. Á efri hæð þess er sýning á 20. aldar húsbúnaði, útskorum gripum og ýmsu fleiru. Á miðhæðinni er kaffistofa. Gráa húsið er endurgerð húss sem upphaflega var byggt árið 1849 á Espihóli í Eyjafirði og flutt yfir í Skagafjörð árið 1861. Þetta er sjöundi staðurinn sem húsið setur svip sinn á.

Skagafjörður Heritage Museum, founded in 1948, uses the old farm buildings at Glaumbær to exhibit a part of the local museum collection, but the farmhouse belongs to the group of listed buildings that are the property of the National Museum of Iceland.

A farmhouse has been situated on this site for nine hundred years, but individual buildings have changed in size and shape and, at times, been moved around within the farm complex. There has been a church at Glaumbær since the 11th century. The current church was built in 1926.

The two timber houses date from the 19th century and are built in the Danish-Icelandic style which succeeded the old turf buildings. Both houses belong to the Heritage Museum and have been moved here from other locations. In the yellow building, Ásbús, you find an exhibition on the top floor and an old style tea room on the first floor. The grey building, Gilsstofa, houses the museum's main office and a souvenir shop.

Athugið! Reykingar og hundar eru bönnuð á afni þinni. Þú bannað er að klifra upp á veggi og þak gamla bæjarins.
Attention! No smoking or dogs allowed within the Museum grounds. Please do not climb on the roof of the old buildings.

11.7.2015

Skagafjörður

GLAUMBÆR

GÅRD OG FOLKEMUSEUM

Glaumbær blev fredet i 1947 og gården blev en del af Nationalmuseet. Samme år flyttede sidste familie ud. I 1948 blev egnsmuseet i Skagafjorden grundlagt og fik da gården i deres varetægt. Museet åbnede sin første udstilling i Glaumbær i 1952. Egnsmuseet har nu afdelinger flere steder bl.a. i Sauðárkrókur.

Glaumbær, som var præstegård, er et typisk eksempel på de gårdanlæg der blev bygget fra vikingetiden (landnamstiden) og op til det 19. århundrede. Glaumbær formodes at være den mest gennemførte tørvegård i landet. Der er meget få sten i væggene. Drivtømmer og importeret tømmer forefindes i tagkonstruktionen og stokværket ligesom i panelerne. Rummene er fra forskellige tidsperioder. Gårdens ejere ændrede rummene efter behov. Hustypen kaldes ganghustype. Modellen blev især brugt i Nordisland. Udgangspunktet har været langhuset som var landnamsfolkets (vikingernes) medbragte byggeskik. De mest anvendte rum blev samlet omkring en centralt placeret gang, mens lager- og redskabsrum var anbragt med adgang udefra.

1. Indgang og gang

Bæjardyr og göng

Gangen er ca. 22 m lang. Herfra er adgang til gårdens øvrige rum. Yderdøren skal selvfølgelig forhindre kulde i at komme ind. Inderst i gangen til opholdstuen er der yderlig en dør, snedkereret af drivtømmer, for at forebygge træk.

2. Nordstuen

Norðurstofa - Bláa stofa

Dette rum er opført i 1841. En af Islands kendte digtere Jónas Hallgrímsson overnattede her august samme år. Det er sagt, at Jónas blev mødt med besked om sin vens, amtsmand Bjarni Thorarensens, død. Jónas lagde sig i græsset foran huset og digtede afskedsdigtet „Skjótt hefur sól brugðid sumri“ (Pludselig kom skygge over sommeren). I Nordstuen er der mange håndlavede ting. Rokkehjulet fra 1700 tallet er en sjældenhed i Island.

Nordstuen blev brugt som bolig 1919-1945.

3. Køkken

Eldhús

Dette rum har oprindelse tilbage til omkring 1785. Større stykker kød, så som køller og bove blev hængt op under loftet, netop for at få en røget smag. Til at fyre med under gryderne blev der brugt tørv og tørret fåregødning, som blev hentet hjem fra engen og fårestalden om sommeren. Tørve og gødningsklumperne blev kløvet med en dertil speciel spade og tørret hjemme ved gården. Ved ildstedet ses trærester som er fundet i en eng i Skagafjorden. Det formodes at træet er fra før istiden. Plantematerialer, der har ligget sammenpresset i sure jordlag og er blevet tørret (tørv), har været et kostbart brændsel op igennem tiden. Efter 1930 blev køkkenet mest brugt som røge- og vaskehus.

4. Fadebur

Norðurbúr

Her blev maden portionsanrettet. Ferske madvarer kom fra køkkenet. Syrnede madvarer (skyr/kød/indmad) og tørfisk blev opbevaret i lange fadebur og hentet derfra. Mælk og smør blev opbevaret i lille fadebur. Frem til ca. 1880 havde hver sin egen

træskål med låg (aske) eller lerskål (spillkome) at spise af. Hvis man ikke var hjemme til spisetid, blev anretningen sat op på askehylden eller stillet på en lille kiste som ofte stod ved siden af sengen.

5. Gæstestuen „Gusa“

Gusa

Dette rum blev bygget til i 1879 og blev brugt som sovested, skolestue og i en periode som bolig. På et tidspunkt boede et galsindet fruentimmer. Hun tålte ikke støj og ballade. En dag, da hun kom frem i gangen med natpotten for at tømme den, mødte hun tumlende skoledrenge. Hun gik ikke længere med potten den dag, for de fik skvatten (gusa udtalt gøsa) over sig (deraf navnet på stuen). I gæstestuen er der udstillet mange spændende ting under glas. For enden er der en vidjekurv, som siges at være et håndværk af den kendte fredløse Fjalla-Eyvindur (18. årh).

6.- 8. Badstuen

Badstofa

Badstuen er opdelt i tre stuer: Nordhus, Midthus og Præstehus. Præstehuset fungerede både som kontor og bolig. I Badstuen blev der arbejdet, spist og sovet. Uld blev kartet og spundet. Der blev strikket og filtet, vævet og syet, skåret i træ og snakket, spist og sovet. Ofte var det mændene, der kartede ulden. De lavede også reb af hestehår. Fremstilling af tøj af den islandske uld var hjemmeindustri og kvindernes væsentligste beskæftigelse i vinterhalvåret. Hver sad på sin seng ved arbejdet. Mændene havde deres plads på samme side som opgangen. Kvindernes side var overfor under vinduerne, da deres arbejde krævede mere lys. I de mørke vinteraftener sad folkene med deres sysler i skåret af tran- eller olielamper. Ofte læste én digte/fremsagde rim eller fortalte historier. Velkomne var fortællere som vandrede mellem gårde. De kom med nyheder fra nabolaget, fremsagde rim og remser og fik kost og logi som betaling.

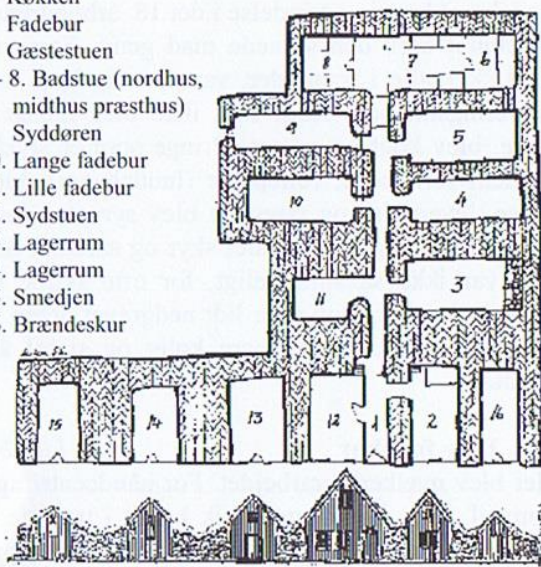
Der var uskrevede regler for ophold i badstuen. Én af dem var at vise hensyn. Det var nødvendigt

i et miljø, hvor man levede så tæt sammen. Få havde en hylde eller kiste til sine ejendele. Ejendele blev også gemt under puden. Dette sted blev betragtet som en aflåst kiste.

I Badstuen var der lunt, selvom opvarmningen udelukkende kom fra folkene. Påklædningen var uld fra inderst til yderst. Tørrevæggene isolerede godt. Ofte sov folkene to og to i sengene for bedre at holde varmen. Om natten blev sengehesten, som ofte var smukt udskåret med kristne tegn, rim eller ejerens initialer, sat frem ved sengekanten for at holde vadmelsdynen i sengen. Om dagen blev sengehesten brugt som bord, dog blev maden oftest indtaget med træskålen på knæene. Helt frem til 1900 sov folk nøgne under de tunge dyner. Efter århundredeskiftet begyndte man at sove i undertøj eller nattøj. Dynen var da enten et uldtæppe eller en fjerdundyne.

GLAUMBÆR GRUNDPLAN

1. Indgang
2. Nordstuen
3. Køkken
4. Fadebur
5. Gæstestuen
- 6 - 8. Badstue (nordhus, midthus præsthus)
9. Syddøren
10. Lange fadebur
11. Lille fadebur
12. Sydstuen
13. Lagerrum
14. Lagerrum
15. Smedjen
16. Brændeskur

Efter 1850 blev træskålene langsomt afløst af service. Den udvikling indførte spisebord og en

ommøblering fandt sted. Det var pastor Jón Hallsson, der opførte badstuen i 1843 og forlængede den i 1879. I hans tid sov døtrene i Nordhuset.

I badstuen er der mange ting: rok, ten, garnvinde, karter og deres kasse, symaskine, legetøj, skrivegrejer, kister og sokke- og vantetræ, hvorpå nyvaskede vanter og sokker tørrede. Der er også en „brák“ (udt. brauk), som er en stor krog, der var fastgjort i væggen, hvor igennem skind blev trukket frem og tilbage for at blødgøres

9. Brændehus *Suðurdyr eller Brandahus*

I brændehuset var den oprindelige bagindgang. Ad den vej hentede de vand, brænde og bar aske ud. Bagindgangen var også en vigtig nødudgang i tilfælde af ildebrand. I brændehuset ses en kværn til at male korn på og på væggen hænger kotøjer, skøjter og ski. Køskulderbladet på fiskestenen blev brugt til at muge ud med i kostalden. På fiskestenen blev tørfisk banket mørt med en hammer.

10. Lange fadebur *Langabúr*

Fadeburet har sin oprindelse i det 18. århundrede. I fadeburet blev den syrnede mad gemt. Forsuring med skyrvalle i trætønder, var den vigtigste konserveringsmetode. Kød, som ikke blev hængt til tørre, blev kogt og syrnede. Bringe som er stykket mellem forbenene, rullepølse (lundabaggi), blodpølse, leverpølse og fåresylte blev syrnede. I lange fadebur blev også opbevaret skyr og saltkød. Saltkød var ikke så almindeligt, for ofte skulle der spares på saltet. Gulvet er lidt nedgravet netop for at holde temperaturen mere kølig og stabil året rundt.

11. Lille fadebur *Litlabúr*

Her blev mælken forarbejdet. Før håndcentrifugen kom til, blev den lukne mælk hældt i træfade og stod et døgn, derefter blev skummetmælken tappet underud. Af skummetmælken blev der lavet skyr ved at syrne med en tidligere portion skyr. Fløden blev kernet til smør.

12. Sydstuen *Suðurstofa*

Denne stue blev opført i 1879. På væggene hænger billeder af embedsmænd og sognefogeder i Skagafjorden fra 1875-1975. Den store kiste var Reynistaðaklosterets arkiv. Stearinlysekronen formodes at være fra det 15. årh. Orgelet er fra det 19. årh. og var det første orgel i Glaumbær kirke der dengang var en trækirke (1876-1923). Den nuværende kirke blev bygget i 1926 og er placeret en smule længere mod vest. Man formoder, at der har været kirke ved Glaumbæ siden det 11. årh. På loftet over sydstuen er der bl.a. en kornkiste, tøj kiste og en spindemaskine.

13 og 14. Nord- og sydsuret *Skemmur*

I nordskuret ses forskellige ting til transport på heste, flettede hestehårsreb, paksadler og en madkiste. Der er også remedier til transport over floder. I sydsuret er der en kværn til findeling af husdyrgødning fra f.1900-tallet, noget der senere har udviklet sig til møjspredere og gyllenedfældere. I skuret er der et redskab, som blev trukket af heste til transport af nyslået græs fra den våde eng til stedet, hvor det blev tørret til hø.

15. Smedjen *Smiðjan*

Alle større gårde havde deres egen smedje, hvor der ved ildstedet blev smedet hestesko. Redskaber blev lavet eller repareret og lærerne skærpet til høsten. Præster i Island var generelt dygtige smede. „Glaum“ udt. glóm betyder larm på islandsk. Deraf formodentlig gårdens navn. Bær betyder gård.

© Byggðasafn Skagfirðinga

Tel.: 453 6173

E-mail: bsk@skagafjordur.is

www.glaumbaer.is

Tekst: Sigríður Sigurðardóttir/Merete Rabølle.

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

SMIDA
Smida is a traditional wooden structure used for drying and storing grain. It is built on a stone base and has a thatched roof. The structure is made of wood and is used for drying and storing grain. It is a traditional structure used for drying and storing grain. It is built on a stone base and has a thatched roof. The structure is made of wood and is used for drying and storing grain.

SMITHY
A smithy is a workshop where metal is worked. It is a traditional structure used for working metal. It is built on a stone base and has a thatched roof. The structure is made of wood and is used for working metal. It is a traditional structure used for working metal. It is built on a stone base and has a thatched roof. The structure is made of wood and is used for working metal.

11.7.2015

Vegger i dette rom er oppbygd av
stein og tre. De er bygget opp
for å holde seg varme og tørke
ut de våte klærne. Dette er
en gammel metode som fortsatt
brukes i mange steder i Norge.
De gamle klærne ble tørket
over en ildstove som var
bygget inn i veggene. Dette
gjorde det lettere å tørke
klærne og å holde dem varme.
De gamle klærne ble også
brukt til å varme seg på.
De gamle klærne ble også
brukt til å varme seg på.
De gamle klærne ble også
brukt til å varme seg på.

11.7.2015

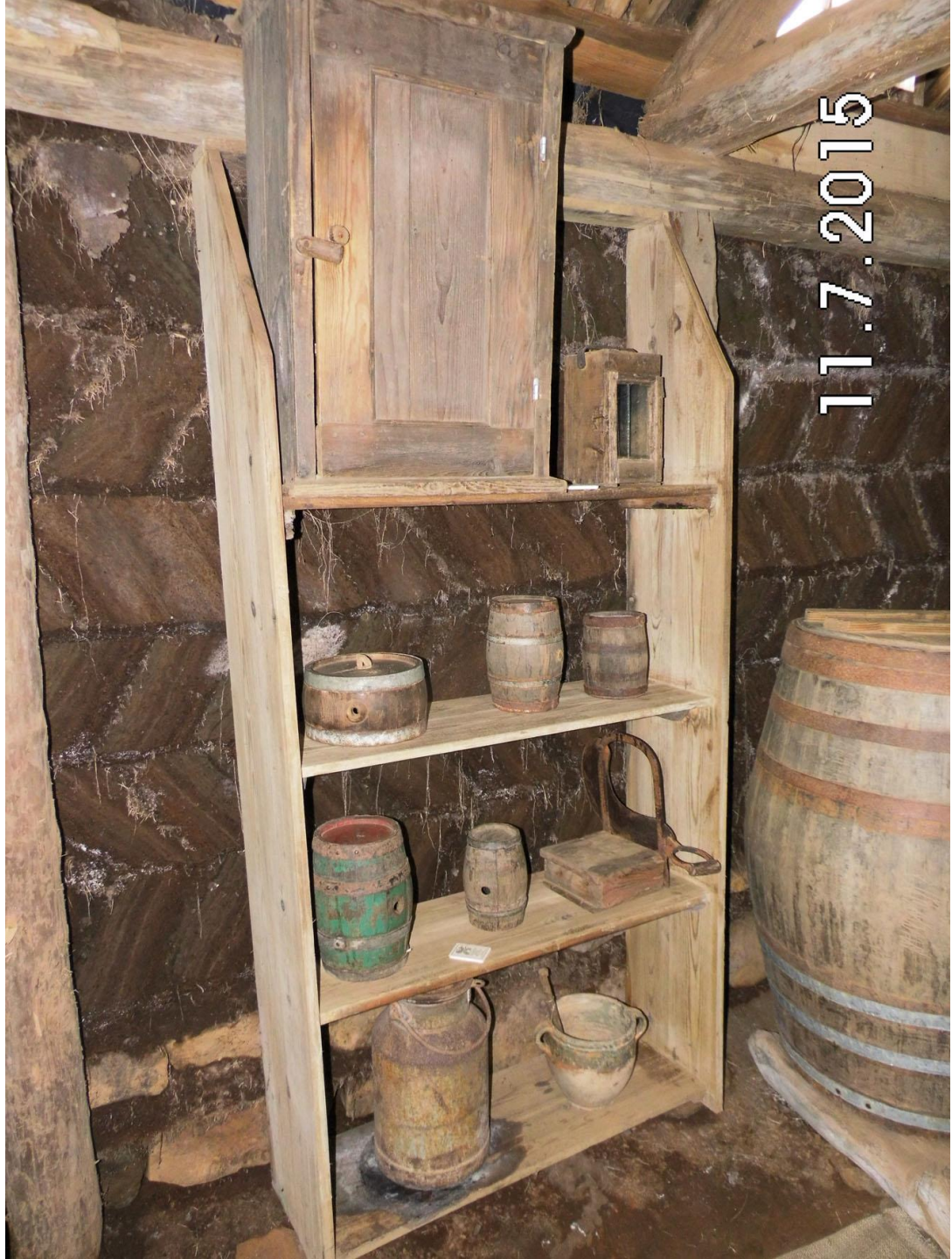
11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

SVETID
SUKNA
EKINA
MUSEUM
DOVA SE
VOTIČKI
CHE

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015

11.7.2015